

Taalbazen als rolmodellen

Op de site [Taalbaas.nu](https://taalbaas.nu) staan sinds kort vier online, gratis masterklassen over taalgebruik, lezen en schrijven. De masterklassen kunnen door iedereen in Nederland worden gevolgd, maar zijn speciaal gemaakt voor jongeren tussen de 12 en 18. Spokenwordartiest Zaïre Krieger, schrijver Marieke Lucas Rijneveld, journalist en oud-advocaat Khalid Kasem en acteur Daniël Kolf nemen in circa tien videoclips per masterklas de jongeren mee naar hun eigen leven. Hoe hebben zij zich de Nederlandse taal eigen gemaakt, wat doen ze er nu mee in hun beroep? En hoe kunnen jongeren dat voorbeeld volgen?

Elke Taalbaas een ander rolmodel

Elke Taalbaas heeft een geheel andere relatie met de Nederlandse taal. Voor acteur Daniël Kolf was Nederlands niet zijn eerste taal. Toch wil hij als acteur juist uit die taal al zijn personages opbouwen. Hij laat zien hoe hij daarbij zijn meertaligheid en taalgevoel inzet, en hoe door eenvoudige oefeningen met intoneren, interpunctie en variaties in ritme van allerlei effecten uit het Nederlands zijn te halen.

Marieke Lucas Rijneveld vertrekt in zijn masterklassen vanuit de liefde voor het Nederlands. Een taal die hij leerde uit de Bijbel toen hij klein was, maar ook door *Harry Potter* over te typen en Jan Wolkers te gaan lezen. En die hem een

huis bood in alle omstandigheden waarin hij al belandde. Hij legt uit waarom taal voor hem geen wapen is, maar een middel om wat er in je leeft aan anderen te tonen. En om anderen te begrijpen ook, als je leest hoe die hun binnenwereld hebben blootgelegd.

Khalid Kasem maakte een lange reis van bijna-schoolverlater naar advocaat, naar schrijver en journalist. In al die situaties stelde het Nederlands hem voor andere uitdagingen. Als advocaat verken je de retorische kracht van taal, maar moet je ook heel precies en exact zijn. Als journalist is feitelijkeit belangrijk, terwijl een schrijver juist op zoek gaat naar dat ene detail dat, mits heel beeldend opgeschreven, alle feiten overbodig maakt. Hij illustreert aan de hand van voorbeelden en opdrachten hoe jongeren dat pad ook kunnen volgen, en wat het hun zal brengen. Zijn ze baas over taal, zijn ze ook baas over hun eigen verhaal.

Voor Zaïre Krieger draait het gebruik van taal in spoken word precies om dat. Ze loodst jongeren door alle eisen van het genre, en legt uit hoe juist dat genre zo geschikt is om jezelf bloot te geven in taal. Zelfs als je een moeilijke boodschap te brengen hebt, zoals je eigen worsteling met het vinden van een plek in de Nederlandse samenleving en cultuur.

Gebruik van Taalbaas.nu

Taalbaas 2.0 is een vervolg op Taalbaas 1.0 uit de eerste coronazomer van 2020.

Toen werden jongeren en Taalbazen in online Zoomsessies aan elkaar gekoppeld, naar een idee van zo'n 250 hoogleraren, universitair docenten, schrijvers, theatermakers en leesbevorderingsorganisaties*. Via 81 Taalbazen maakten de jongeren die meededen kennis met rolmodellen uit beroepen waarvoor taalvaardigheid cruciaal is. Zo zagen zij hoe het loont om in lezen, schrijven, spreken en luisteren goed te worden en kregen tips om hier vaardigheid in op te doen.

In Taalbaas 2.0 zijn er geen besloten Zoomsessies meer. De online masterklassen bieden een blijvende impuls. Hiermee kunnen jongeren in eigen tempo en naar eigen voorkeur de weg naar meer taalvaardigheid vinden, en zichzelf als taalbaas leren kennen en ontwikkelen.

Docenten kunnen leerlingen naar de site verwijzen, maar de site ook in hun lessen integreren. Op de onderwijsplatforms [LitLab.nl](https://litlab.nl) en [Schrijfakademie.nl](https://schrijfakademie.nl) zijn veel van de afzonderlijke videoclips (zoals die van Khalid Kasem over ethos, pathos en logos, en die van Daniël Kolf over interpunctie) gekoppeld aan de werkvormen op die sites.

De taalbazen richten zich tot alle jongeren, van alle leeftijden en alle schooltypen. Waar hun taalgebruik soms noodgedwongen wat technischer wordt – zoals bijvoorbeeld in de videoclip over ethos, pathos, logos – worden de termen goed uitgelegd en met animaties toegevoegd. Muziek, cameravoering en decor zorgen voor de nodige verlichting. De Taalbazen zelf zorgen voor de grootste aantrekkingskracht. Hun betrokkenheid voel je door het scherm heen. ■

Els Stronks

Noot

* De Leescoalitie, Stichting Lezen, Stichting CPNB, Stichting Lezen & Schrijven, het Literatuurmuseum / Kinderboekenmuseum, de Koninklijke Bibliotheek, de Vereniging van Openbare Bibliotheken, het Nederlands Letterenfonds, De Schoolschrijver & De Schrijverscentrale